

Saco-föreningen vid Naturvårdsverket

12 oktober 2015

m.registrator@regeringskansliet.se

niclas.damm@regeringskansliet.se

Synpunkter på betänkandet Väger till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43).

SACO-föreningen vid Naturvårdsverket lämnar härmed sitt yttrande på utredningen Väger till ett effektivare miljöarbete. Vi konstaterar att utredningen inte lämnar en ordentlig konsekvensanalys för delar av förslagen eller avstår från att lägga tillräckligt detaljerade förslag och tar i vårt yttrande upp några aspekter som skulle behöva belysas bättre.

Miljömålen i myndighetsstyrningen

Vi är positiva till tanken att ändra myndigheternas instruktioner, men vill samtidigt påtala att det är lämpligt att myndigheter med likartade uppdrag i miljömålsuppföljningen får likartade instruktionskrivningar, vilket inte är fallet i utredningens förslag. T.ex. nämns inte Levande skogar för Skogsstyrelsen. Dessutom vill vi inte att ändringar som föreslås i instruktionerna och som gäller de förslag vi motsätter oss nedan genomförs.

Om uppföljning, utvärdering och resultatredovisning inom miljömålssystemet

Vi avstyrker utredningens förslag om att flytta FU (Fördjupad utvärdering) till Formas. Nuvarande arbetsfördelning ger bättre förankring för utvecklingsarbetet på ansvariga myndigheter. Vi har svårt att se att det skulle bli effektivare med en utvärdering i Formas regi. De personer som arbetar med miljömålen samlar kontinuerligt information till FU även när de är verksamma med andra arbetsuppgifter inom deras sakområde. Det blir svårt för personal på Formas som arbetar med forskningsansökningar etc att med några års mellanrum sätta sig in i allt som skett i miljöarbetet inom ett område som de normalt inte följer resten av åren. Det faktum att fördjupad utvärdering också innehåller fokusområden som varierar från FU till FU innebär att olika kompetenser deltar i olika grad under olika utvärderingsår. Vi bedömer att Formas inte kan hålla en personalstyrka av sådan storlek att FU kan genomföras om förslaget ska vara någorlunda kostnadsneutralt. Det är heller inte klarlagt i utredningen på vilket sätt och i vilken form underlagen från miljömålsmyndigheterna till Formas ska levereras. Det är en stor risk för ökat mer- och dubbelarbete samt ökade kostnader för FU om utredningens förslag genomförs vilket kan leda till att andra delar av miljöarbetet får mindre resurser.

Om det är önskvärt med en fristående granskning av effektiviteten i miljöarbetet är det bättre att det görs i separata tematiska utredningar av t.ex. Statskontoret eller Riksrevisionen.

Flyttning av medel i föreslagen omfattning från miljöövervakningsanslaget får effekt på länsstyrelsernas möjlighet att delta i arbetet eller på Naturvårdsverkets förmåga att genomföra den internationella rapporteringen av miljödata och framtagande av underlag för miljömålsarbetet.

Regeringens myndighetsstyrning – finansiell styrning i flera led

Vi avstyrker att utredningens förslag genomförs. Utredningen bedömer att det nuvarande systemet med inomstatliga bidrag från Naturvårdsverket till länsstyrelserna medför svårigheter för länsstyrelserna i den del som bidragen används för att bekosta eget arbete. Länsstyrelserna har framfört till utredningen att de ettåriga bidragen gör det svårt att anställa och behålla kompetent personal och utredningen föreslår därför att medel ska föras från berörda sakanslag till länsstyrelsernas förvaltningsanslag.

Att föra medel från sakanslagen till länsstyrelsernas förvaltningsanslag innebär nackdelar. Länsstyrelserna har en rad olika uppgifter som konkurrerar om förvaltningsanslaget. När medel förs från sakanslagen på miljöområdet till länsstyrelsernas förvaltningsanslag minskar möjligheten att prioritera för nationell styrning för länsstyrelsernas olika insatser på miljöområdet.

Statsbudgeten är ettårig och inga myndigheter kan få fleråriga garantier. Eventuellt skulle ökade bemyndiganden för länsstyrelserna vara fördelaktigt. Att Naturvårdsverket, sedan några år, inte betalar ut större klumpsummor som länsstyrelsernas sedan successivt använder för större/fleråriga projekt är en direkt följd av skärpningar i det ekonomiadministrativa regelverket och rekommendationer från Riksrevisionen. Att oanvända medel återkrävs och omdisponeras till andra projekt är också en följd av effektivitetskraven i det regelverk som omger myndigheternas verksamhet.

Om regeringen skulle välja att föra över medel från Naturvårdsverkets sakanslag till Länsstyrelsernas förvaltningsanslag anser vi att övriga delar av sakanslagen fortsatt behöver styras, prioriteras och följas upp på nationell nivå, lämpligen av Naturvårdsverket. Om denna närmare prioritering och fördelning inte skulle göras av Naturvårdsverket såsom nationell myndighet, faller uppgiften istället på regeringen/Miljö- och energidepartementet eftersom det inte ligger inom länsstyrelsernas uppdrag att göra nationella prioriteringar och avvägningar mellan behoven i olika landsändar eller mellan olika typer av åtgärder.

En ny myndighet (Miljöinspektionen) för tillståndsprovning, tillsyn och tillsynsvägledning

Vi anser att det är önskvärt att de problem som utredningen lyfter gällande provning, tillsyn och tillsynsvägledning åtgärdas men vi ser inte att en ny myndighet skulle vara lösningen. Ett av huvudproblemen med provning och tillsyn handlar om i vilken omfattning samhället väljer att prioritera provningsärenden, tillsyn och vägledning samt resurser på nationell nivå för att överklaga beslut så att god rättspraxis uppstår och följs. Ibland saknas också talerätt för aktörer bland annat Naturvårdsverket som kan bidra till att en enhetlig praxis skapas.

Genomförs utredningen kommer andra problem att skapas. Olika kompetenser på Naturvårdsverket som idag har kontinuerligt utbyte i olika ärenden kommer inte att kunna göra det på ett enkelt sätt

utan måste gå den formella vägen med yttranden mellan myndigheterna. Det finns också en stor risk att Naturvårdsverket inte kommer kunna vara aktiv i en sådan omfattning som behövs i olika ärenden om ett genomförande av förslaget ska vara kostnadsneutralt.

Vi kan inte lämna några detaljerade synpunkter på den föreslagna myndigheten eftersom det bland annat saknas förslag på hur den regionala utredningen ska se ut. Vi anser dock att det bör övervägas att göra samtliga residensorter möjliga som stationeringsort för all personal. Den faktiska fysiska placeringen bör kunna samordnas med andra statliga myndigheter på orten för att underlätta informellt informationsutbyte.

Vattenförvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

Vi tillstyrker utredningens förslag om att avveckla vattenmyndigheterna och att deras verksamhet flyttas till Havs- och vattenmyndigheten samt utredningens bedömning att ett råd bör inrättas vid Havs- och vattenmyndigheten. Vi delar utredningens uppfattning att detta kommer att leda till att vattenförvaltningens organisation kommer att bli tydligare, att möjligheterna för Havs- och vattenmyndigheten att samordna havs- och vattenmiljöarbetet kommer att öka samt att även effektiviteten i vattenförvaltningen kan öka genom att resurserna koncentreras.

Miljöforskningens tillgänglighet

Vi anser att tillgängliggörandet av miljöforskningens resultat är mycket viktigt men är inte övertygade om att uppdraget bäst utförs av Formas. Det finns goda skäl att satsa på sammanställningar av forskningsresultat samt spridning av forskningsresultat och det finns bra förebilder inom andra områden.

Vidare vill vi uppmärksamma på skillnaden mellan att tillgängliggöra miljöforskningens resultat och att öka dess tillämpbarhet. Förslaget stärker inte tillämpbarheten i miljöforskningen eftersom förslaget centraliserar kompetensen. Integrerad forskning bör ske användarnära.

Konsekvenser för medlemmarna

Många av Saco-medlemmarna vid Naturvårdsverket berörs av ett genomförande av förslaget. Några kommer få byta arbetsgivare, och vissa kommer kanske att få en ny stationeringsort. Vi förutsätter att verksamhetsövergång tillämpas om förslaget blir verklighet och att tjänster på den gamla arbetsplatsen ordnas för dem som inte önskar byta stationeringsort och att övertalighet inte ska uppstå.

För de flesta av Naturvårdsverkets Saco-medlemmar kan ett genomförande av förslaget innebära att arbetet totalt sett blir mer tungrott jämfört med dagens situation.

För Saco-föreningen vid Naturvårdsverket

Ulla Jennische

Ordförande